

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

« 08 » 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГІКА

для студентів

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 Соціологія
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	Соціологія
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2020/2021
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Алексюк Ігор Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри логіки

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. Алексюк Ігор « 08 » 08 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. Алексюк Ігор « 08 » 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник: Алексюк Ігор Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри логіки

Затверджено

«28» 08 2020 р.

Завідувач кафедри логіки

ИВН (Хоменко І.В.)

Протокол №1 від «28» 08 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії ИВН (Маслікова І.І.)

Погоджено з науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року №1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г. Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань щодо специфіки логічних досліджень, що дозволить студентам вдосконалити логічну культуру мислення, усвідомити важливість понять, проблем і методів формальної логіки для вирішення сучасних наукових і практичних завдань.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни: попередні вимоги до вибору відсутні з огляду на базовий і вступний характер дисципліни.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Логіка» є обов'язковою дисципліною та викладається для студентів бакалаврату 1 року навчання у 2 семестрі. Навчальна дисципліна знайомить студентів із основами логічних знань і поєднує викладання питань традиційної (аристотелевої) і сучасної (символічної) логіки. Визначається предмет, методи, головні проблеми і напрямки логічних досліджень. Вивчаються важливі поняття: *міркування, правильність/неправильність, логічна форма, логічне слідування, дедукція/індукція, логічний закон, логічна рівносильність, логічна сумісність, формалізація*. З'ясування сутності зазначених понять і відношень між ними складає частину загальної компетенції фахівця у будь-якій галузі знань. Запроваджується низка критеріїв правильності міркувань. Розглядається структурна будова міркувань, їх види, схематичне представлення. Пояснюються сутність і можливості різних способів встановлення логічних форм міркувань і, на цій підставі, розкривається сутність низки логічних технік аналізу міркувань. Послідовно розглядається низка логічних теорій: логіка висловлювань, силогістика, теорія понять, теорія аргументації.

У дисципліні передбачено 2 змістових частини. У *першій частині* розглядаються загальні методологічні питання (предмет, метод дослідження, історія розвитку, головні поняття і проблеми логіки), логіка висловлювань (теми 1-2). *Друга частина* присвячена силогістиці, теорії понять, теорії аргументації, теорії недемонстративних умовиводів (теми 3-5).

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про основи традиційної і сучасної логіки (головна проблематика, визначальні поняття, методи дослідження, історична тяглість розвитку). Завдання передбачають: удосконалення навичок критичного ставлення до міркувань (адекватне розуміння, належний аналіз, компетентне оцінювання та коректне конструювання міркувань); формулювання базових принципів побудови і критеріїв оцінки правильності міркувань певних видів сприятиме перетворенню інтуїтивних навичок розпізнання *хороших* і *поганих* міркувань на усвідомлене розуміння чому саме міркування є *хорошими* та *поганими* у логічному сенсі; ознайомлення із теорією понять разом із удосконалення навичок концептуального аналізу; ознайомлення із низкою технік, що використовує логіка для розв'язання своїх проблем, а також формування умінь їх практичного застосування; навчання символічного представлення міркувань природної мови за допомогою спеціальних мов логіки, що допоможе збагнути важливість структур природних мов, різноманітних складнощів, пов'язаних із ними, для встановлення правильності чи неправильності міркувань; усвідомлення важливості понять, проблем і методів дослідження формальної логіки для вирішення сучасних наукових і практичних завдань.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність працювати в команді

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати:				
1.1	визначальні для сучасної і традиційної логіки поняття і взаємозв'язки між ними: міркування, умовивід, висловлювання, правильність/неправильність міркувань, логічна форма, логічне впливання, сумісність, рівносильність, логічний закон, демонстративні і недемонстративні міркування, дедукція та індукція, формалізовані мови, метод формалізації, традиційна логіка, поняття, силогістика, доведення і спростування, сучасна символічна логіка, класична логіка, логіка висловлювань, некласична логіка	Лекція, самостійна робота	Усна відповідь, проміжна та підсумкова письмові контрольні роботи	10
1.2	визначальні логічні проблеми: встановлення правильності/неправильності міркувань; символізація міркувань природної мови; з'ясування відношення логічного впливання; проблема розв'язуваності; аналіз понять	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна відповідь, проміжна та підсумкова письмові контрольні роботи	5
1.3	основи логічних теорій і взаємозв'язки між ними: логіки висловлювань, силогістики, теорії понять, теорії аргументації	Лекція, самостійна робота	Усна відповідь, проміжна та підсумкова письмові контрольні роботи	10
1.4	порядок застосування низки логічних технік: таблиць істинності, контрприкладу, дерев істинності, методу Квайна, діаграм Венна, коловизх схем Ейлера	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова презентація самостійного вирішення вправ практикуму, проміжна письмова контрольна робота, підсумкова залікова контрольна робота	15
Вміти:				
2.1	виявляти і аналізувати структурну будову міркувань, визначати вид міркувань	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійного вирішення вправ практикуму	10
2.2	встановлювати логічні форми міркувань (символізувати міркування засобами відповідних теорій)	Семінар, Самостійна робота	Письмова презентація самостійного вирішення вправ практикуму, проміжна письмова контрольна робота, підсумкова залікова контрольна робота	5
2.3	визначати правильність/неправильність міркувань, адекватно застосовуючи різноманітні техніки логічного аналізу і виявляти низку відношень між висловлюваннями (логічне впливання, рівносильність, сумісність)	Семінар, Самостійна робота	Письмова презентація самостійного вирішення вправ практикуму, проміжна письмова контрольна робота, підсумкова залікова контрольна робота	20

2.4	здійснювати логічний аналіз понять	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, письмова презентація самостійного вирішення вправ практикуму	5
комунікація:				
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою специфічних понять, проблем, теорій і технік логіки	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, письмова презентація	5
3.2	презентувати результати вирішення практичних завдань і теоретичні розвідки у вигляді доповідей, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, презентація самостійного вирішення практичних завдань	5
3.3.	брати участь у фахових дискусіях під час аудиторних занять	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, дискусії, презентація самостійного вирішення практичних завдань	5
автономність та відповідальність:				
4.1	Демонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного вирішення практичних завдань	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання											
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1
РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових заляч.	+	+	+					+		+		+
РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури	+	+	+	+	+	+	+		+		+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання** 1.1.-1.4.), що складає 40 % від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** – 2.1.-2.4.); (**комунікація** – 3.1.-3.3.); (**автономність та відповідальність** – 4.1.), що складає 60 % загальної оцінки.

Семестрове оцінювання

Форми поточного контролю: оцінювання домашніх завдань, усних відповідей, тестів та письмових робіт, виконаних студентами під час практичних занять чи лекцій, індивідуальних завдань.

Проміжний контроль: одна проміжна контрольна робота.

7.2 Організація оцінювання:

Підсумкова оцінка за роботу у семестрі (максимальна кількість балів – 80; мінімальна кількість балів – 48) вираховується як сума:

а) 3-х кращих результатів, отриманих під час опрацювання змістових частин курсу, за усні відповіді чи виконання різних практичних завдань (тестів, коротких письмових робіт), що виконуються під час семінарів чи лекцій (максимальна оцінка за будь-який окремих виконаний вид зазначених робіт – 20 балів, мінімальна оцінка – 12 балів; максимальна оцінка в цілому – 60 балів; мінімальна оцінка – 36 балів);

б) оцінки за проміжну письмову контрольну роботу (максимальна кількість балів – 20; мінімальна кількість балів - 12). Оцінювання проміжної контрольної роботи здійснюється після теми 2. Виконання ПКР є обов'язковим.

Оцінка за підсумкову контрольну роботу (максимальна кількість балів – 20; мінімальна кількість балів - 12).

Критерії оцінювання семестрової роботи:

Аудиторна робота

Усна відповідь чи виконання практичного завдання (виконання тестів, коротких письмових робіт: РН 1.1-1.4, 2.1-2.4, 3.1-3.3, 4.1 (максимальна кількість балів за одну відповідь/один тест чи роботу – 20 балів (мінімальна оцінка 12 балів); враховуються 3 кращі результати відповідей чи виконання різних практичних завдань, що виконуються під час семінарів або лекцій; максимальна сумарна кількість балів за цей вид роботи – 60; мінімальна кількість балів – 36)

Виконання практичних завдань:

20-18 балів – студент вірно вирішує 90-100 % завдань;

17-14 балів - студент вірно вирішує 75-89 % завдань;

13-10 балів – студент вірно вирішує 60-74 % завдань;

9-0 бали – студент вірно вирішує менше 60 % завдань.

Усна відповідь:

20-18 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість у викладі письмової роботи;

17-14 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може бракувати аргументації в поясненнях; в основному розкриває зміст поставленого завдання; використовує обов'язкову літературу; демонструє самостійність та достовірність викладу письмової роботи; робота містить несуттєві неточності;

13-10 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу; робота містить суттєві неточності;

9-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; робота містить суттєві помилки; студент демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Проміжна контрольна робота (виконується після опрацювання вступної теми і теми «Логіка висловлювань») : РН 1.1- 1.3, 2.3, 2.4 (максимальна кількість балів – 20; мінімальна кількість - 12):

20-18 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість у викладі письмової роботи;

17-14 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може бракувати аргументації в поясненнях; в основному розкриває зміст

поставленого завдання; використовує обов'язкову літературу; демонструє самостійність та достовірність викладу письмової роботи; робота містить несуттєві неточності;

13-10 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу; робота містить суттєві неточності;

9-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; робота містить суттєві помилки; студент демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Підсумкова письмова контрольна робота (виконується на останній чи передостанній лекції/семінарі: РН 1.1-1.4, 2.1-2.4 (максимальна кількість балів – 20; мінімальна кількість - 12). Підсумкова залікова контрольна робота виконується у письмовій формі (вирішення практичного завдання чи виконання тесту) під час останньої/передостанньої лекції чи семінару (студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше, ніж 40 балів; рекомендований мінімум допуску до заліку – 48 балів):

20-18 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість у викладі письмової роботи;

17-14 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може бракувати аргументації в поясненнях; в основному розкриває зміст поставленого завдання; використовує обов'язкову літературу; демонструє самостійність та достовірність викладу письмової роботи; робота містить несуттєві неточності;

13-10 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу; робота містить суттєві неточності;

9-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; робота містить суттєві помилки; студент демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Якщо студент упродовж семестру (перед датою виконання підсумкової письмової контрольної роботи) має кількість балів, що дорівнює або перевищує 60 балів, тоді вона/він може не виконувати зазначений вид роботи.

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостій на робота
1. Загальна характеристика логіки. Логіка висловлювань				
1	Тема 1. Предмет, метод і значення логіки	6	6	10
2	Тема 2. Логічний аналіз висловлювань	6	6	14
	Проміжна к/р		2	
2. Теми традиційної логіки				
3	Тема 3. Силогістика	6	6	14
4	Тема 4. Поняття	4	4	8
5	Тема 5. Теорія аргументації	2	4	8
6	Тема 6. Теорія недемонстративних умовиводів	2	4	6
	Підсумкова (залікова) к/р		2	
	ВСЬОГО	26	34	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

лекції – 26 год.;

семінари – 34 год.;

самостійна робота – 60 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: (базова)

1. *Алексюк І.А.* Логіка. Вступний курс: навчальний посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2017.
2. *Конверський А.Є.* Логіка традиційна і сучасна. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2007.

Додаткова:

1. *Бочаров В.А., Маркин В.И.* Введение в логику: учебник. - М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2008.
2. *Войшвилло Е.К.* Понятие как форма мышления: логико-гносеологический анализ. - М.: МГУ, 1989.
3. *Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г.* Логика. - М.: Владос, 1998.
4. *Ишмуратов А.Т.* Конфлікт і згода. - К.: Наукова думка, 1996.
5. *Ивин А.А., Никифоров А.Л.* Словарь по логике. – М.: Владос, 1998.
6. *Конверський А.Є.* Критичне мислення (2 вид.). – К.: Центручбової літератури, 2020.
7. *Конверський А.Є.* Сучасна логіка: підручник: у 2 ч. – Ч.1. Класична логіка. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2016.
8. *Кондаков Н.И.* Логический словарь-справочник. - М.: Наука, 1975.
9. *Котарбинький Т.* Лекции по истории логики. - Биробиджан: ИП "ТРИВИУМ", 2000.
10. *Логика: учебник / С.С. Гусев, Э.Ф. Караваев, Г.В. Карпов [и др.]; под ред. А.И. Мигунова, И.Б. Микиртумова, Б.И. Федорова.* – Москва: Проспект, 2010.
11. *Попович М.В.* Очерк развития логических идей в культурно-историческом контексте. – К.: Наукова думка, 1979.
12. *Символическая логика: Учебник / Под ред. Я.А. Слинина, Э.Ф. Караваева, А.И. Мигунова.* – Спб.: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2005.
13. *Хоменко І.В., Алексюк І.А.* Основи логіки. - К.: Четверта хвиля, 1996.
14. *Хоменко І.В.* Логіка. – К.: Абрис, 2004.
15. *Хоменко І.В.* Еристика. – К.: Центр навчальної літератури, 2008.